

NEKAJ POGLAVIJ O MORJU - ZLASTI Z GOSPODARSKEGA STALIŠČA

Uvod

Spričo velikanskega pomena, ki ga ima morje za vse zemeljske pojave in za našo domovino, se je uredništvo »Trgovskega Tovariša« odločilo, da bo priobčilo vrsto sicer samostojnih člankov o morju, ki bodo pa vendar zaokrožena celota v tej tvarini.

Okoliščina, da je tudi naša država deležna majhnega dela svetskega morja, nas podkrepljuje v prizadevanju, da našim čitateljem podamo več ali manj zaokrožene slike o morju. Za gospodarski, v prvi vrsti trgovski svet je posebno važno vedeti, da se svetski promet, oziroma svetska izmenjava dobrin odvija večinoma na morju. Pomorska trgovina zavzema namreč najmanj $\frac{3}{4}$ celokupne svetske trgovine in svetskega prometa; samo slaba četrтина celokupne svetske trgovine pa odpada po obsegu in po vrednosti na promet po železnicah ter kontinentalnih vodah (jezerih, rekah, kanalih).

V tem smislu bodo članki v prvi vrsti namenjeni medsebojnemu odnošajem med morjem, trgovino in prometom, nadalje pa — večkrat odločilnemu — vplivu na celokupno gospodarsko življenje sveta, držav, narodov, gospodarskih skupin, kakor tudi posameznega človeka.

Spričo ozke povezanosti svetskega gospodarstva, ki je — vsaj v smislu izmenjave dobrin in pa prometa — skoraj izključno maritimno, se ne hote tudi podajajo pogledi na geopolitično dinamiko, v kolikor je ta dinamika odvisna od morja, oziroma morskega gospodarstva in od nadoblasti nad posameznimi morskimi deli, oziroma nad prekmorskimi prometnimi poti.

V boljše razumevanje morja z ozirom na gospodarstvo, je pa potreba najprej podati nekaj splošnih navedb o morju sploh, o sredozemskih morjih v obče, posebno pa o Romanskem sredozemskem morju ter o Jadranu, kot enemu najvažnejših delov tega morja.

Splošne opazke o morju

Površina zemeljske kroglice znaša približno 510.000.000 km². Ta površina je večinoma pokrita z morjem, ki zavzema nič manj kot 361.000.000 km², dočim ostane suhi zemlji le 149.000.000 km². V odstotkih izraženo zavzema tedaj morje približno 70 %, zemlja pa 30 %. Ta ogromna množina morja je med seboj zvezana bodisi po naravnih prelivih, ali pa širokih morskih vratih, bodisi tudi umetno spojena po medeoceanskih in drugih morskih prekopih ali kanalih. Ti kanali so lahko brez zatvornic,

ali pa so opremljeni z zatvornicami. Prevažanje ladij skozi kanale z zatvornicami je precej dolgotrajno (n. pr. skozi Gōta-Kanal) in zahteva mnogo pazljivosti in rutine. Pristojbine za prevažanje ladij skozi kanale so zaradi visokih gradbenih stroškov in pa vzdrževanja visoki. Dohodki so sijajni. Delnice družbe Sueškega prekopa n. pr. predstavljajo zelo veliko vrednost in na borzah niso razpoložljive.

Svetsko morje je tedaj med seboj zvezano. Tudi najoddalnejši kotiček svetskega morja nosi vsaj nekatere oceanske znake, če drugo ne, ima vsaj slano vodo; posebne važnosti pa je, da iz takega, tudi najoddalnejšega kotička svetskega morja zamoremo priti po vsem svetskem oceanu. Vendar pa ti, več ali manj oddaljeni deli morja, ne nosijo morskih znakov v isti meri, kakor odprti oceani, ali odprti morski zalivi. Predvsem so taki oddaljeni deli morja manj globoki, nimajo plimovanja (ali vsaj v neznatni meri), viharji niso tako hudi, globočine so neznatnejše, valovi so manjši, včasih so pa taki oddaljeni deli bolj slani kot oceani, včasih manj itd.

Svetsko morje (oziroma njegovi deli) je na nekaterih krajih plitko (včasih tako plitko, da morajo ladje na odprtem morju sidrati), na drugih krajih pa je svetsko morje zelo globoko. Najglobokejša mesta (tako zvani »jarki«) dosežajo okoli 10.000 m globočine, tedaj znatno več, kakor najvišji vrhuncj gora. Globina morja je velikega pomena zaradi plovitbe. Tozadevno čakajo mornarja, brod in pa tovor, ki ga nosi ladja, velike nevarnosti. Dočim prevelika globočina na odprtem morju nič ne škodi, zamore postati ta prevelika globočina zelo neugodna na nekaterih obalah, ker je ne samo vsako sidranje nemogoče, temveč tudi izvršitev vsakovrstnega tehničnega dela glede obalnih in pristaniških zgradb. Največjo nevarnost pa povzroča globoko morje v slučaju brodoloma. Dočim je v plitkem morju rešitev moštva in včasih celo ladje še mogoča, je taka rešitev v globokem vsestransko odprtem morju seveda popolnoma izključena, če ne pride slučajno, ali pa radiotelegrafično pozvana ladja mimo, kar se v severnem atlantskem oceanu zgodi. Večjo nevarnost pa povzroča mornarju preplitko morje ali pa morje, v katerem so skrite čeri, ki niso na nobeni morski karti zaznamovane. Spričo velikanske razsežnosti morja je seveda tudi vsako približno točno raziskovanje morskih globin, kakor tudi vseh kontinentalnih in otočnih obal nemogoče. Tedaj tozadevno pretijo še danes vedno nevarnosti mornarjem in ladjam. Večkrat čujemo o takih nesrečah, ker oceanografske karte niso točne. [Pred leti je zadela neka ladja današnje »Jadranske plovitbe« — tedaj imenovana »Ungaro-Croata di libera navigazione« — na severozapadni obali Avstralije na skrito čer, ter se je potopila. Oficirji in moštvo so se s težavo rešili na suho in z velikimi mukami prišli do bližnje človeške naselbine. Vzrok, da se je ladja potopila, so bile netočne angleške oceanografske karte tistega kraja (Timor-Sea).]

Preplitke obale pa nudijo zopet druge nevarnosti, v prvi vrsti v tem smislu, da ladja ne more do obale, da lahko »nasede«, ali se »nasuka«. Takih obal je vse polno. Mornarji se jih ogibajo. Toda gorje ladji, posebno jadnici, ki jo vihar žene na tako obalo. V tem slučaju ni nobene rešitve. Na posebno slabem glasu so tozadevno nekatere obale Severnega morja (Nordsee). Nemške označbe za nekatere teh obal kakor »Nordsee-Mordsee«, »Eiserne Küste«, »Friedhof der Seeleute«, »Jammerbucht« itd. so dovolj značilne.

Morje obliva gladke nerazčlenjene obale, vriva se pa tudi več ali manj globoko v zemljo, tvoreč zalive, zatone, prelive itd. ter obrobna, postranska in sredozemska morja, ki pa imajo tudi še svoje posebne pododdelke. Nas zanimajo predvsem sredozemska morja, ker je Adrija del Romanskega sredozemskega morja, ki je najvažnejše sredozemsko morje na svetu. Takih sredozemskih morij štejeemo tri, štiri, pet, šest ali celo sedem, in sicer: Severno ledeno morje, Ameriško sredozemsko morje, Avstralskoazijatsko in Romansko sredozemsko morje. Glede (petega) Baltiškega morja je bilo vprašanje sporno. Danes, ko je prekopan kanal iz Baltiškega morja v Belo morje, lahko prištevamo to morje k sredozemskim morjem. (Nekateri oceanografi smatrajo tudi Rdeče morje in pa Hudsonski zaliv kot sredozemski morji.) Od teh pravih in v obče priznanih sredozemskih morij je največje Severno ledeno morje (14.000.000 km²); najmanjše, toda najvažnejše (ako odštejemo Baltiško morje) pa je Romansko sredozemsko (3.000.000 km²), ki leži med Evropo, Azijo in Afriko. To tako zvano Romansko sredozemsko morje je del Atlantskega oceana, kateri razpolaga tudi še z Ameriškim in z že omenjenim Severnim ledenim sredozemskim morjem, dalje z Baltiškim sredozemskim morjem in s Hudsonskim zalivom.

Avstralsko-azijatsko sredozemsko morje, kojega površina znaša nad 8.000.000 km², veže prirodno (to se pravi brez umetnih prekopov) Indijski in Pacifični ali Veliki ocean. Od ostalih sredozemskih morij je edinole Severno ledeno morje prirodno zvezano z dvema oceanoma. Iz Severnega ledenega morja se pride namreč prirodno v Atlantski ali pa v Pacifični ocean, kar je trenutno brez praktične koristi; isto tako prirodni je prehod skozi Avstralsko-azijatsko sredozemsko morje, dočim je prehod iz Romanskega, Ameriškega in dvakratni izhod iz Baltiškega sredozemskega morja v kak drug ocean ali del takega oceana, bil omogočen šele s pomočjo umetno izkopanih kanalov. Tozadevne letnice so 1869, 1898, 1914, 1933. Iz Hudsonskega zaliva (ako ta zaliv prištevamo sredozemskim morjem) ni nobenega prehoda. Precejšnjo maritimno vrednost ima tako zvani kanal »Cesarja Wilhelma II.« ali pa Severnomorsko-baltiški kanal (»Nordostsee-Kanal«) in sicer zaradi precejšnjega skrajšanja pota in pa, ker se ladje izognejo zgoraj omenjenim nevarnim plitvim obalam (s svojimi karakterističnimi označbami) in pa nevarnemu Cap Skagen. Nadalje ne smemo pozabiti v Romanskem sredozemskem morju na Korintski kanal, ki precej skrajša pot iz Jonskega v Egejsko morje. Vendar njegove dimenzije ne zadostujejo za velike ladje (kakor je že tudi Sueški kanal preozek in preplitek za prehod največjih oceanskih orjakov, ki plovejo po Severno-atlantskem oceanu). Za nas je Korintski kanal važen zaradi precej živahnega tovarnega prometa z Grško in Levanto. Tudi potniške ladje »Jadranske plovidbe« se poslužujejo tega kanala.

Pred vojno je obstojal načrt prekopati polotok Pelješac v Dalmaciji na najožjem mestu. Ta prekop bi bil precejšnjega lokalnega pomena. Do izvedbe tega načrta še do danes ni prišlo. Isto tako se je pred vojno mnogo govorilo o prekopu na otoku Mali Lošinj. Ta prekop bi se naj bil izkopal na najožjem mestu tega otoka, tam, kjer loči ta ožina Lošinjski zaliv od Canale di Punta Croce. Tudi ta kanal bi bil precejšnjega lokalnega pomena za severni Jadran. Tehniška izvedba ne bi bila težka, ker je ta zemeljska ožina samo malo sto metrov široka. Ali bodo Italijani ta načrt realizirali, se še ne ve.

Drugih že obstoječih ali pa nameravanih kanalov ne omenimo, razen znamenitega načrta, prekopati zadnje-indijski polotok na njegovem naj-ožjem mestu, na tako zvanem istmu Krah. Skoraj vsi narodi, ki so tamkaj zainteresirani, pospešujejo ta načrt, predvsem Francozi, Siamci, Kitajci in Japonci; toda Angleži se z vsemi silami upirajo realizaciji tega načrta, boječ se za svoj tamošnji pomorski emporij Singapore — vzhodnoazijski Gibraltar. Obstoji končno še pomemben načrt, prebuditi k novemu življenju stari Canal du Midi v južni Franciji, kateri je bil že v 17. stoletju izkopan, ki pa ne odgovarja več današnjim zahtevam. Razširjenje in poglobitev tega kanala bi stalo ogromne vsote. Obstojijo pa težki pomisleki glede rentabilite tega prenovljenega kanala. Vojaško-mornariški krogi pa pospešujejo ta načrt z maritimno-strategičnih vidikov.

Dr. L. L. Boehm

Prihodnjič priobčimo članek: Vpliv morja.

NAŠE GOZDARSTVO, LESNA TRGOVINA IN INDUSTRIJA

(Pota in cilji našega gospodarstva)

Že v najstarejši zgodovini je igral les v življenju človeka važno vlogo. Izdolbeno deblo je uporabljal za plovbo po rekah in jezerih. S kulturo se je dvigala tudi vsestranska uporaba lesa tako, da je postal les važen gospodarski činitelj.

Ogromna je svetovna gozdna površina. Po cenitvah zavzemajo gozdovi 1525 milijonov ha, odnosno 24% zemeljske površine.

Od te gozdne površine odpade na:

Evropo	300 milijonov ha
Azijo	247 milijonov ha
Severno Ameriko	612 milijonov ha
Južno Ameriko	208 milijonov ha
Afriko	104 milijone ha
Avstralijo	54 milijonov ha

Za nas kot državo, ki stoji na sedmem mestu v evropski gozdni površini, je važno, kako je v glavnem v Evropi porazdeljena gozdna površina.

Po podatkih Mednarodnega poljedelskega urada v Rimu, je največja gozdna površina v Rusiji s 160.597.000 ha; Švedska ima gozdne površine 23.540.000 ha; Finska 18.589.000 ha; Nemčija 12.701.000 ha; Francija 10.327.000 ha; Poljska 8.943.000 ha. Na sedmem mestu je naša država s 7.586.026 ha.

Slede nato Romunija s 7.094.000 ha; Norveška s 7.105.000 ha, Italija s 5.398.000 ha; Španija 4.912.000 ha; Češkoslovaška s 4.662.800 ha; Avstrija s 3.165.000 ha; Bolgarija z 2.831.900 ha; Grčija z 1.513.000 ha; Ogrska z 1.060.000 ha; ostale evropske države imajo povprečno od 1000 ha navzdol.

Po zemljepisni legi je porazdeljena evropska površina: Rusija, kot vzhodna država, zavzema s svojo gozdno površino 38 odstotkov celotne evropske gozdne površine.

Severna Evropa ima s Finsko, Švedsko, Nemčijo, Poljsko, Latvijo, Litvo, Estonijo, Dansko, Nizozemsko, Luksemburško skupno 68,225.000 ha gozdne površine.

Zapadna Evropa ima s Francijo, Španijo, Anglijo, Švico, Portugalsko, Belgijo 18,676.000 ha gozdne površine.

Srednja in južna Evropa; Jugoslavija, Rumunija, Italija, Češkoslovaška, Avstrija, Bolgarija, Grčija, Ogrska in Albanija, zavzemajo 33 milijonov 309.000 ha.

V zunanji lesni trgovini so te skupine evropskih držav porazdeljene sledeče:

Rusija krije svojo potrebo po lesu z domačo proizvodnjo. Bila je pred vojno največja izvoznica lesa, pa se tudi sedaj v vedno obsežnejši meri pojavlja na evropskem lesnem tržišču.

Izmed držav severne Evrope so izvoznice lesa Finska, Švedska, Norveška, Poljska in Danska, ki uvozijo le malo lesa. Druge države pa pospešujejo domače gozdarstvo in iz avtarkičnih nagibov omejujejo uvoz lesa.

Zapadna Evropa po večini les uvažja, pospešuje pa tudi domačo industrijo in trgovino.

V srednji in južni Evropi so izvoznice lesa zlasti naša država, Rumunija, Poljska, Avstrija.

Ogrska, Italija, Grčija pretežno uvažajo les iz držav izvoznic, pa ga potem dostikrat izvozijo v druge države.

Po teh splošnih podatkih o obsegu gozdne površine na svetu in posebej, kar je važno za nas, v Evropi, prehajamo na razpravo o našem gozdarstvu in o naši lesni trgovini in industriji.

Površina:

Površina, zasajena z gozdovi, znaša v naši državi 7,586.026 ha, odnosno 30,5 odstotka cele naše površine.

Od te površine odpade na:

Bosno in Hercegovino	2,698.557 ha
Srbijo in Črno goro	2,270.808 ha
Hrvatsko in Slavonijo	1,433.830 ha
Slovenijo	687.408 ha
Dalmacijo	393.952 ha
Vojvodino	101.471 ha
	7,586.026 ha

Po vrstah lesa je porazdeljena gozdna površina na

iglasto drevje	828.999 ha
mešano listnato in iglasto	1,234.522 ha
hrastovo drevje	718.956 ha
bukovo drevje	1,642.506 ha
mešano drevje	2,614.600 ha
grmičevje	489.947 ha

Od tega odpade na Dravsko banovino:

iglastega	236.945 ha
mešanega listnatega in iglastega	210.781 ha
hrastovine	10.305 ha
bukovine	176.694 ha
mešanega iglastega drevja	52.684 ha

Po vrstah vzgoje lesa pa je porazdeljena naša gozdna površina takole: Visoki gozdovi zavzemajo v državi 4.173.953 ha. Visokih gozdov je največ v Bosni in Hercegovini in sicer 1.327.427 ha; drugo mesto zavzema Srbija in Črna gora z 1.115.126 ha; tretje mesto Hrvatska in Slavonija z 1.051.824 ha. Četrto mesto z visokimi gozdovi zasajeno površino pa zavzema naša banovina s 626.764 ha; sledi Dalmacija z 31.246 ha in Vojvodina z 21.566 ha.

Srednje visokih gozdov je 434.784 ha. Zopet največ v Bosni in Hercegovini: 218.032 ha; v Srbiji in Črni gori 102.041; na Hrvatskem in v Slavoniji 49.123 ha; v naši banovini 36.935 ha in slede nato Dalmacija in Vojvodina.

Nizki gozdovi obsegajo skupno 1.683.905 ha. Nizkih gozdov je največ v Srbiji in Črni gori in sicer 763.759 ha. Za njima stoji na drugem mestu Bosna in Hercegovina s 348.890 ha. Dravska banovina ima nizkih gozdov 23.189 ha.

Po starosti so porazdeljeni gozdovi:

do 40	let starosti	3.162.559 ha (49'9%)
od 41—80	let starosti	1.787.604 ha (25'4%)
nad 80	let starosti	2.889.420 ha (29'7%)

Naši gozdovi so last države, občin in zasebnikov. Od celotne gozdne površine odpade v:

last države 3.619.566 ha (47'7%), v last občin 1.442.854 ha (19%), v last zasebnikov pa 2.523.606 ha (33'3%).

Država je, kakor sledi iz zgorajšnjega, lastnica največjega dela gozdov. Pretežni del državnih gozdov, in sicer 75 odstotkov, je v Bosni.

Na Dravsko banovino odpade po lastništvu gozdov: na državo 20.497 ha in to na bivšo ljubljansko oblast 20.296 ha, na bivšo mariborsko oblast 201 ha.

Na občine Dravske banovine odpade 6.766 ha. Od tega na bivšo ljubljansko oblast 3.417 ha, na bivšo mariborsko oblast pa 3.349 ha.

Na gozdne posestnike-zasebnike odpade 660.145 ha in to 384.775 ha na bivšo ljubljansko oblast in 275.370 ha na bivšo mariborsko oblast.

Na Hrvatskem in v Slavoniji ter Vojvodini so gozdovi po večini last velikega kapitala; ostali del pa občinska, združna last, ali last kake druge ustanove in dobijo kmetje les iz teh gozdov.

V Dravski banovini pa je posest gozdov zasebnikov v rokah 57 velikih gozdnih posestev in okrog 150.000 malih gozdnih posestnikov, po večini kmetov.

Po tem stanju je gozdarstvo v naši banovini važen gospodarski činitelj. V lesu je imel kmet najzanesljivejše premoženje, ki mu je za časa konjunktura v lesni trgovini in industriji prinašalo dobre dohodke. Lesna trgovina in industrija je zaposljevala tedaj na tisoče delavstva. Ta stroka je za gospodarski in socialni položaj našega kmeta važnejša, nego v katerekoli drugi pokrajini, pa so zato njene težnje v pogledu upravljanja gozdarstva, lesne trgovine in industrije povsem drugačne, kakor tam, kjer je pretežno lastnik gozdov država ali občina.

S tem orisom o gozdni površini in važnosti gozdov, preidemo na razpravo o važnosti naše lesne trgovine in industrije v narodnem gospodarstvu.

Naša lesna industrija je bila do pred nekaj leti dobro uspevajoča predelovalna industrija, ki se je radi izborne lesne kupčije dobro razvijala.

Ta razvoj kaže že napredek v porastu lesno-industrijskih podjetij. Leta 1922. je bilo v državi 242 električnih in parnih žag ter 2412 vodnih žag. — Od l. 1925. do l. 1927. sta bili skupno 302 električni in parni žagi in 2576 vodnih žag. V naslednjih letih, do nekako 1932. je število lesnih industrijskih obratov še poraščalo, nato pa je radi depresije, ki je v lesni trgovini nastala, brzo upadalo.

Posebno nas zanima razvoj lesne industrije v naši banovini. V letih 1925 do 1927 je bilo v naši banovini 131 električnih in parnih žag, napram 302 v državi.

Leta 1930. je bilo v Dravski banovini že 307 električnih in parnih žag. Od 1.856 vodnih žag v letih 1925—1927 se je število do leta 1930. zvišalo na 2.017 žag in doseglo leta 1931. povprečno 2.200 vodnih žag.

Leta 1930. je bilo ugodno tudi številčno stanje predelovalne industrije po strokah. Bilo je l. 1930. 7 tovarn za izdelovanje parketov, 15 tovarn in delavnic za izdelovanje zabojev, 14 delavnic za izdelovanje sodov, 51 tovarn in obratov za izdelovanje pohištva itd.

V lesno industrijo v državi je bilo l. 1927. vložene 3⁵ milijarde Din in zaposljevala je do 100.000 stalnih in sezonskih delavcev.

Z lesno industrijsko proizvodnjo v neposredni zvezi, odnosno bistveni del industrijske proizvodnje pa je lesna trgovina. Od vsakokratnega položaja lesne trgovine je odvisno stanje lesne industrije. Dobra konjunktura v lesni trgovini je sama po sebi gonilna sila razvoja lesne industrije, obratno, pada stanje lesne industrije pri padcu lesne trgovine.

Naša lesna trgovina se giblje različno po posesti in vrstah lesa. Les, ki pride na trg iz državnih gozdov, tekmuje z lahkoto zasebni industriji in trgovini, ker izkorišča les iz lastnih gozdov, uživa različne ugodnosti in ima pogoje, da pridobi daljne trge.

Na Hrvatskem in v Slavoniji je lesna trgovina pretežno v rokah kapitala in osredotočena zlasti na trgovino s hrastovino in bukovino.

Lesna trgovina v Dravski banovini pa je povsem drugega značaja. Bavi se pretežno s trgovanjem mehkega lesa, ki v banovini prevladuje. Po svoji sestavi pomenja za banovino prav posebno važnost v gospodarstvu. Dajala je kmetu zaslužek ob prodaji blaga po dobri ceni.

Lesna trgovina pa je poleg tega gospodarska stroka, ki je dajala visoke vsote k ravnovesju naše trgovinske bilance.

Izvoz lesa

Tržišče za naš les je bilo do zedinjenja sem dokaj obsežno. Stalne trge je pridobila naša lesna trgovina in industrija skoraj v vseh večjih državah uvoznikah lesa. Bili so tedaj za lesno trgovino zlati časi, ko se je izvažalo iz posameznih lesnih področij na stotine vagonov lesa dnevno.

Bil je tedaj čas, ko se je Evropa popravljala po strahovitem opustošenju, ki ga je prinesla vojna. Ko pa je prekomerna potreba po lesu, po živahnem gradbenem delu prvih povojnih let, popustila, je nastopila na svetovnem lesnem tržišču depresija, ki se je v določnejših oblikah pričela uveljavljati leta 1930.

Ta mlačnost, ki je nastala, je povzročila v svetovni lesni trgovini velike izpremembe.

V splošnem so skoraj vse države-uvoznice lesa zmanjšale uvoz lesa. Tako so znižale v razdobju od l. 1929. do l. 1930. uvoz lesa:

Amerika	za 31%	Nemčija	za 22%
Ogrska	za 30%	Belgija	za 14%
Češkoslovaška	za 29%	Italija	za 6%

Medtem se je pojavila na evropskem lesnem trgu Rusija z dumpingom. Pridobila je angleško tržišče, posegala pa je tudi na druga tržišča in se zlasti zasedla v Italiji.

Ta preokret v svetovni lesni trgovini je vplival tudi na naše lesno gospodarstvo. Politične spletke, gospodarsko nasprotstvo med državami, je izzvalo izvozne težkoče, ki so ovirale napredek lesne trgovine. Ohranili smo sicer dokaj stalnih trgov, vendar pa je pričelo preje tako trdno stanje nihati. Odtlej izkazujejo diagrami naše proizvodnje in našega izvoza dokajšnje krivulje.

Vsakokratni položaj naše lesne izvozne trgovine je vedno več ali manj odvisen od gospodarskih in političnih prilik držav, uvoznice lesa.

Naša lesna izvozna trgovina od l. 1925. do l. 1929.

Veliko povpraševanje po lesu v prvih povojnih letih je izzvalo v naši, na lesu bogati državi, živahno kupčijsko gibanje. Število upravičenih, sposobnih in nesposobnih oseb, ki so se pečale z izvozom lesa, je jako poraščalo. Izvažal je les brez nadzorstva vsak, ki ni imel drugega posla.

Osnova razvoju naše lesne trgovine je vrednost izvoza, ki jo je naš izvoz gozdnih proizvodov dosegel 1920., ko je znašal 400'29 milijona Din, to je 30'3% celotnega izvoza.

Leta 1922. je porastel izvoz gozdnih proizvodov na 727'82 milijona Din. Po tem letu pa je prešel naš izvoz gozdnih proizvodov v konjunkturo, ki je dala lesni trgovini ogromen razmah in ki je postala važen in zanesljiv vir dohodkov tudi v naši trgovinski bilanci.

Leta 1923. je dosegel izvoz gozdnih proizvodov preko poldrugo milijardo Din. Znašal je 1.776'01 milijona Din. Naslednje leto je izvoz porastel po vrednosti na 2.291'81 milijona Din. To je bilo v gibanju naše lesne izvozne trgovine rekordno leto. V trgovinski bilanci, v kateri so prevladovali tedaj že poljedelski pridelki, je zavzemala lesna trgovina 24'1% celotnega izvoza po vrednosti.

V nadaljnjih letih je bila vrednost izvoza lesa dokaj stalna in je znašala:

1925.: 1.584'49 milijona Din	1927.: 1.398'81 milijona Din
1926.: 1.224'40 milijona Din	1929.: 2.190'01 milijona Din

Leta 1929. je dosegla vrednost izvoza 97'1% vrednosti izvoza v rekordnem letu 1924.

Glavne vrste lesa v našem izvozu so dosledno tvorili: stavbni les, železniški pragovi, drva, oglje in lesni izdelki.

Glavna tržišča za naš les bomo v naslednjem orisali po izvozu v poedine države, in to iz razloga, ker se je, kakor smo rekli, gibal naš izvoz v dokajšnji meri po gospodarskem in političnem položaju v državah napram naši državi.

Italija

Italija je naša najboljša in najstalnejša odjemalka našega lesa. Stoji v našem izvozu posameznih vrst lesa med evropskimi državami, ki uva-

žajo naš les, po količini in vrednosti dosledno vso dobo od l. 1925. do l. 1929. na prvem mestu.

V Italijo smo izvozili v tem razdobju:

Stavbnega lesa:

1925.:	771.024 ton za 800'0 milijonov Din
1927.:	659.570 ton za 486'0 milijonov Din
1929.:	797.960 ton za 762'0 milijonov Din

Železniških pragov:

1925.:	325.000 kom. za 14'6 milijona Din
1927.:	2,580.000 kom. za 101'0 milijon Din
1929.:	693.000 kom. za 38'5 milijona Din

Drv:

1925.:	203.107 ton za 51'3 milijona Din
1927.:	341.717 ton za 79'5 milijona Din
1929.:	362.418 ton za 80'0 milijonov Din

Oglje:

1925.:	41.110 ton za 42'1 milijona Din
1927.:	50.350 ton za 44'0 milijonov Din
1929.:	50.027 ton za 39'9 milijona Din

Lesnih izdelkov:

1925.:	2.800 ton za 25'4 milijona Din
1927.:	2.298 ton za 3'9 milijona Din
1929.:	2.780 ton za 3'2 milijona Din

Frizov:

1925.:	1.062 ton za 1'8 milijona Din
1927.:	3.190 ton za 4'6 milijona Din
1929.:	11.349 ton za 21'9 milijona Din

Furnirja:

1925.:	663 ton za 1'2 milijona Din
1927.:	174 ton za 0'3 milijona Din
1929.:	1.602 ton za 0'3 milijona Din

Parketov:

1925.:	3.478 ton za 6'0 milijonov Din
1927.:	2.683 ton za 4'5 milijona Din
1929.:	1.960 ton za 3'6 milijona Din

Pohištva:

1925.:	209 ton za 2'2 milijona Din
1927.:	352 ton za 2'2 milijona Din
1929.:	375 ton za 3'3 milijona Din

Skupni naš izvoz teh vrst lesa v Italijo je znašal:

l. 1925.:	1,013.453 ton in 325.000 komadov v vrednosti 944'6 milijona Din
l. 1927.:	1,069.336 ton in 2,580.000 komadov v vrednosti 747'5 milijona Din
l. 1929.:	1,258.473 ton in 693.000 komadov v vrednosti 952'7 milijona Din

Izvoz lesa v Italijo v razdobju 1925.—1929. predstavljal povprečno 70 odstotkov celotnega našega izvoza po vrednosti.

Pri velikem izvozu lesa v Italijo je treba omeniti, da je bila Italija, in je še sedaj, v prometu z nami, dosledno pasivna, da gospodarski, zlasti pa politični odnošaji med tema državama niso bili, niso, povoljni.

A kljub temu je Italija naš najboljši odjemalec lesa. Znatne tekme drugih držav-izvoznice lesa na tem tržišču, v tem razdobju, nismo imeli. Na izvozu v Italijo je bila že tedaj najbolj zainteresirana v izvozu mehkega lesa — Dravska banovina.

(Nadaljevanje)

I. Kaiser

BORBA PRODUCENTOV BAKRA

V zadnjih petih letih se je preskrba Evrope z bakrom temeljito spremenila. Evropa kupuje na ameriškem trgu zmeraj manj, posebno še po razpadu bakrenega kartela, v katerem je imela Amerika odločilno besedo. Leta 1919. je prišlo še 84 odstotkov v Evropo uvoženega bakra iz ameriških Zedinjenih držav in iz Chile (Čile) in le 16 odstotkov iz britanskih prekomorskih dežel in iz Belgijskega Konga. Leta 1933. je znašal delež Zedinjenih držav in Chile le še 47 odstotkov. V svinču je padel delež Zedinjenih držav in Mehike od 39 odstotkov v letu 1929. na 22 odstotkov v letu 1933. Ista tendenca se opaža pri evropskih nakupih cinka v prekomorskih deželah.

Prelevitev glede bakra je v ozki zvezi s svetovno produkcijo bakra, ki se je v zadnjih letih zelo spremenila:

	1913 ton	1929 ton	1930 ton	1931 ton	1932 ton	1933 ton
Svetovna produkcija	991.800	1.946.700	1.593.500	1.387.700	902.700	935.000
od tega:						
Zedinjene države	555.400	905.000	639.600	479.800	219.200	215.000
Chile	42.300	320.600	220.300	223.500	103.200	100.000
Kanada	34.900	112.500	137.700	132.600	112.300	135.000
Belgijski Kongo	7.500	137.000	138.900	120.000	54.000	67.000
Severna Rhodesia (Afrika)	—	6.500	7.900	23.700	75.000	107.000

Pred vojsko in tudi še v prvem desetletju po vojski so bile Zedinjene države gospodar svetovnega bakrenega trga; l. 1913. so udeležene na svetovni produkciji s 56 odstotki, l. 1929. še zmeraj s 46 odstotki, potem pa zmeraj manj in je padel lani njih delež na samo 23 odstotkov. Tudi Chile pojema. Nasprotno pa Kanada po majhnem zastoju zopet napreduje in Belgijski Kongo sedaj že zopet tudi; Severna Rhodesia v Afriki se leta 1913. še sploh ne omeni, leta 1929. in 1930. z majhnim zneskom, a lani že z 11 in pol odstotki ter je dosegla s tem polovico produkcije Zedinjenih držav. Ta razvoj je sicer deloma v zvezi s svetovno krizo, ki se javlja tudi v manjših absolutnih številkah svetovne produkcije, a je podprt s tako globoko segajočimi gospodarskimi in tehničnimi predpogoji, da bi tudi po morebitnem ozdravljenju svetovne gospodarske krize vtisnil bakreni produkciji svoj pečat. Kajti ta prelevitev v produkcijskih deželah je zaključek skoraj revolucionarne spremembe v produkcijskih pogojih.

Produkcija bakra je kakor sploh dobava kovin označena s tem, da so dobavni stroški raznih skupin jako različni. Stroški dobave niso toliko odvisni od sicer tudi važne višine mezd, podjetnosti in obratne tehnike kot od geoloških pogojev (odstotki rude, globina, trdota itd.) in od transportnih stroškov. Padec v ceni bakra je omogočil torej konkurenčno zmožnost le še produkcijskim okrajem z zelo nizkimi nabavnimi stroški. Ti okraji potem ne trpijo na splošnem padanju prodaje in morejo svojo produkcijo na stroške dragih produkcijskih okrajev celo še zvišati.

Zedinjene države, danes še zmeraj največji bakreni producent sveta, so obenem najmanj rentabilne med velikimi produkcijskimi ozemlji. Relativno majhna bakrena vsebina rude, trdota kamena, višina fiksnih stroškov vsled visokovredne tehniške opreme in velika obremenitev po obrestih za založno financiranje, vse to je v zadnjih letih tiralo večino ameriških producentov v zgubno gospodarstvo. V preteklem letu 1933. se je posameznim ameriškim producentom, v nekaj ugodnejših razmerah delujočim, posrečilo, da so svoje stroške znatno znižali; a kljub temu je premoč večine drugih bakrenih središč tako velika, da bi bilo ameriško bakreno gospodarstvo še bolj izrinjeno, če bi ne bil ameriški bakreni trg, ki ima med vsemi narodnimi bakrenimi trgi največjo sprejemno zmožnost, v sredi leta 1932. s prohibitivno uvozno carino rezerviran za notranjo ameriško produkcijo. Bodočnost ameriške bakrene produkcije bo torej

v doglednem času določena edinole po oblikovanju ameriške bakrene porabe. Iz resnega konkurenčnega boja za izvenameriške trge so ameriški producenti pri sedanjem konjunktornem položaju izključeni, čeprav bodo skoraj gotovo vedno na novo poskušali, da si s spodbijanjem cen pridobijo nazaj vsaj del zgubljenih trgov.

Bistveno ugodnejše so razmere v Chile, kojega bakreno gospodarstvo je skoraj popolnoma pod nadzorstvom velikih ameriških bakrenih družb. Relativno nizki nabavni stroški bogatih chilskih bakrenih rudnikov bodo chilskemu bakru zajamčili zmeraj ugledno pozicijo, čeprav direktno tekmujejo z ameriškim, ki ga financira.

Največji pomen med novimi produkcijskimi okraji bakra imajo srednje-afriški, ki so prekosili vse dosedanje rekorde v znižanju nabavnih stroškov. Čeprav se nahaja bakrena ruda v dveh različnih deželah, v Belgijskem Kongu in v Severni Rhodesii, je to vendar eno samo veliko bakreno nahajališče, kojega glavni okraj je na angleških (severorhodesijskih) tleh. Belgijski del nahajališča izkorišča »Union Minière du Haut Katanga«, ustanovljena leta 1906. V zadnjih dveh letih so Belgijci izgubili svoje prednostno stališče izven ameriškega kontinenta in so to stališče zavzeli Rhodesijci (Angleži); imenujemo družbe Roan Antelope, Rhokana Corp., Mufulira. Rhodesijske produkcijske možnosti so danes šele deloma izkoriščene, a se more na podlagi dosedanjih uspehov z gotovostjo reči, da bo postala Severna Rhodesia v doglednem času prvi založnik izvenameriških bakrenih trgov.

Veliko vlogo na bakrenem trgu ima tudi Kanada, kakor razvidimo to iz gornjih števil; vendar je tu baker redno le stranski produkt pri dobivanju niklja in zlata in ima torej na bakrenem trgu svoje posebno stališče. V zadnjem času se opaža, da v zvezi z močno naraslo produkcijo kanadski baker ne prihaja več kot prej za vsako ceno na trg, temveč da ga prav previdno prodajajo.

V nekaj letih se bo opisanim veleproducentom bakra pridružila morda tudi še Rusija, ki ima zelo bogata nahajališča, a gre zaenkrat šele korakoma naprej.

Če zračunimo sedanjoo produkcijsko kapaciteto svetovnega bakrenega gospodarstva skupaj, pridemo do zaključka, da je bistveno večja kot poraba tudi v normalnih časih. Skoraj vsa svetovna bakrena poraba leta 1933. bi se mogla kriti že z bakrom iz onih dežel, ki pomei delajo; pri tem se kapaciteta teh dežel še vedno izgradije. Zato je dvomljivo, če bo mogla bakrena cena tudi po normaliziranju bakrene porabe zopet doseči ono višino, ki jo je imela pred nastopom novih producentov. A tudi za pridobivanje bakra kot celote prinaša nizka, sedanjim produkcijskim stroškom prilagoden cena slednjič primerne koristi, ker bo razširila porabne možnosti bakra ter bo tako polagoma pripomogla k prilagoditvi porabe bakra na sedanjo previsoko produkcijsko možnost.

Dr. V. Šarabon

NAŠE GOSPODARSTVO V AVGUSTU IN SEPTEMBRU 1934

Mesec avgust je letos v primeri s prejšnjimi leti prinesel veliko novosti v gospodarstvu.

Dobili smo 1. avgusta novi trgovinski sporazum z Grčijo, ki glede trgovine same ne prinaša posebnih izprememb, pač pa se sklenjene izpremembe nanašajo na način plačila grškega in jugoslovanskega blaga.

V devizni politiki nam je nadalje zabeležiti ta dva meseca velik padec v zasebnem prometu. Ti tečaji so padli tako nizko, da le malo prekašajo uradne tečaje s premijo vred. Narodna banka je v zvezi s tem tudi znižala nakupno ceno za zlato. Poleg tega je devizni pravilnik spremenjen v toliko, da odslej denarnim zavodom ni treba več dajati na razpolago Narodni banki 80% od deviz, ki jih dobe, ampak samo 60%, ostanek pa lahko porabijo v smislu deviznega pravilnika. Seveda ta ukrep nima posebnega pomena, ker se skoro ves naš plačilni promet razvija v kliringih, kjer ne prihajajo v poštev devize.

V gospodarsko-političnem oziru smo dobili meseca avgusta 4 nove uredbe, ki globoko posegajo v vse naše gospodarsko življenje, od teh sta dve popolnoma novi: uredba o kartelih ter uredba o popravljanju oblačil in obutve po tovarniških obratih.

Uredba o kartelih uvodoma sicer prepoveduje karte,le, takoj v naslednjih členih pa dovoljuje karte,le pod pogojem, da se registrirajo. S tem je uveden za karte,le koncesijski sistem in še ni rečeno, da so karteli kot taki gospodarsko škodljivi. Nova uredba podaja tudi definicijo karte,la. Izšle so že tudi nadaljne podrobnosti o kartelih, zlasti o registrih in načinu njih vodstva.

Druga važna uredba je prišla v korist našega obrtništva, ki trpi radi naraščajoče moči dveh največjih industrij v državi: Tivarja in Bafe. Ker se obe podjetji vendarle spuščata v malenkostne posle, ki prav za prav ne predstavljajo zanje nobenega dobička, so jima sedaj ti posli prepovedani. Seveda pa s tem problem našega obrtništva, ki bo vseeno propadalo, še ni rešen in je treba zahtevati novih, bolj koristnih ukrepov.

Ostali dve uredbi pa predstavljata novelizacijo prejšnjih. Uredba o zaščiti kmeta ter uredba o maksimiranju obrestne mere sta vsebovali veliko nejasnosti in nelogičnosti, katere je bilo treba na vsak način odpraviti iz naše zakonodaje. Zato sta bili obe uredbi novelirani. Uredba o maksimiranju obrestne mere je bila izdana istočasno z baš omenjenima uredbama, uredba o zaščiti kmeta pa je bila uveljavljena 25. avgusta 1934.

Uredba o maksimiranju obrestne mere prinaša znižanje najvišje stopnje za pol odstotka. Doslej je smela znašati najvišja obrestna mera za posojila splošno 5 odstotkov nad diskontom Narodne banke. Sedaj je uvedena diferenciacija: za zasebne upnike v nasprotju z denarnimi zavodi je uvedena maksimalna obrestna mera 8, dočim je maksimalna obrestna mera za denarne zavode znižana od 5 na 4,5% nad vsakokratnim diskontom Narodne banke. Ker je bil letos že drugič znižan diskont Narodne banke za pol odstotka, skupno za 1 odstotek, znaša vse znižanje poldrug odstotek. Toda žal se je to znižanje predvsem poznalo v drugih pokrajinah naše države, dočim je pri nas za veliko dolžnikov (lahko rečemo večino) obrestna mera bila že itak nižja kot sedanja zakonita. Nadalje je v novi uredbi odpadlo določilo, da smejo upniki računati 2% zamudnih obresti. V praksi se je to preveč izkoriščalo (v humorističnem listu je bila objavljena celo slika, ki kaže kmeta pred bogatašem, ko se pogajata za posojilo: »Dam ti posojilo, če boš neredno plačeval.«), pa je to določilo v novi uredbi odpadlo.

Nova uredba o zaščiti kmeta vsebuje nekatere važne izpremembe. Radi praktičnosti so bili obroki, ki jih mora plačati kmet v 12 letih, zaokroženi na cele odstotke (n. pr. prvi obrok prej 6,02, sedaj 6%). Nova so tudi določila, ki določajo posebne formularje za spričevala o tem, kdo je kmet itd. Spremenjena so tudi določila za slučaj neplačila. Odpadla je določba prejšnje uredbе, da uživa dolžnik 2% popusta za vsak prej plačani obrok. To je pomenilo veliko oškodovanje upnikov in je dovoljevalo tudi različna tolmačenja, zato je prav, da je to določilo odpadlo. Nadalje je izvezeta iz določil uredbе Privilegirana agrarna banka.

Se predno pa je bila objavljena nova uredba o zaščiti kmeta, sta dve važni instituciji, ki prihajati v poštev kot kreditni vir zlasti za izvenslovenske pokrajine, dali svojim dolžnikom olajšave. Državna hipotekarna banka je znižala obrestno mero svojim dolžnikom izpred 31. marca 1931 od 8 na 7 odstotkov, nadalje je celi vrsti dolžnikov podaljšala odplačilne roke. Podobno je Privilegirana agrarna banka znižala svojo obrestno mero za zaščitene dolžnike na 6 odstotkov, nadalje je podaljšala odplačilne roke za zadružna posojila za 6 let, za hipotekarna posojila od 5—10 na 15 let in 15 na 20 let. Končno je kapitalizirala kmetu doslej zapadle obresti.

Nadalje moramo še omeniti, da letos naša žetev pšenice ni bila prav dobra, vendar bomo imeli še dovolj za izvoz. Obeta se nam tako kakovostno kot količinsko sijajna letina koruze, katero bomo lahko izvozili rekordne količine. Za naš izvoz pšenice je važno, da je privilegirana izvozna družba že v prvih dneh avgusta prodala 6.000 vagonov pšenice v Češkoslovaško ter 1.400 vagonov v Avstrijo. Seveda pa bo Češkoslovaška rabila še velike količine žita, ker je imela letos izredno slabo letino.

V mednarodnem gospodarstvu stoji v ospredju zanimanje za Nemčijo. S 1. julijem je Nemčija uvedla delen moratorij za trgovske dolgove, kar je imelo neugoden odziv po vsem svetu. Začelo se je veliko gibanje proti nemškemu uvozu, kar je privedlo do groženj s prislilnim kliringom. Nemčija je morala skleniti celo vrsto klirinških pogodb, po katerih se njenim upnikom zagotove prednostne pravice, posebno za Dawesovo posojilo iz leta 1924 in Youngovo posojilo iz leta 1930. Istočasno pa so Nemci napovedali tudi popoln moratorij. Značilno je, da je prve dni avgusta postal gospodarski diktator Nem-

čije predsednik Reichsbanke dr. Hjalmar Schacht. S 24. septembrom je stopil v veljavo popoln kontrolni sistem nemškega uvoza, ki sloni na tem, da se uvoz dovoli šele tedaj, ko je kupec že dobil potrebne devize.

H koncu še nekaj statističnih podatkov:

Dne 15. septembra letos (v oklepajih podatki za 15. julij) kaže **Narodna banka** tole stanje (v milij. Din): **Aktiva**: zlato 1.830'3 (1.785'2), devize 111'8 (95'5), sk. podlaga 1.942'5 (1.880'8), devize izven podlage 64'3 (22'8), kovani denar 200'8 (284'2), menična posojila 1.595'5 (1.573'9), lombardna 240'4 (235'8), prejšnji predujmi državi 1.720'0 (1.719'0) itd. **Pasiva**: bankovci v obtoku 4.227'3 (4.112'6), drž. terjatve 4'0 (6'7), žiro 587'3 (524'2), razni računi 639'9 (705'9), skupno obveznosti po vidu 1.231'2 (1.176'8), obveznosti z rokom 832'5 (885'7), skupno obtok in obveznosti po vidu 5.458'5 (5.320'1) milij. Din.

Državna hipotekarna banka izkazuje za julij in avgust nov prirastek hranilnih vlog, ki pa avgusta ni bil znaten, vendar se vloge približujejo vsoti 1 milijarde Din, saj so znašale 31. avgusta letos že 990'4 milij. Din. V hitrejšem tempu naraščajo vloge pri **Poštni hranilnici**. Tu so hranilne vloge dosegle konec avgusta znatno vsoto 690'8 milij. Din in bodo konec leta 1934 znašale po dosedanjem dotoku sodeč že okoli 800 milij. Din. Skupno so se v prvih 8 mesecih t. l. hranilne vloge pri Poštni hranilnici povečale za 126'7 milij. Din, pri Državni hipotekarni banki pa za 119'8 milij. Din, pri obeh zavodih torej v 8 mesecih za 246'5 milij. Din na 1.681'2 milij. Din.

Dočim je krivulja našega indeksa cen bila do julija usmerjena navzgor je v avgustu nastopil padec radi nizkih cen rastlinskih proizvodov. So pa bile letos v avgustu cene višje kot v avgustu lani. **Indeks cen** Narodne banke za veletrgovino je znašal v avgustu (v oklepajih podatki za julij, podlaga so cene v letu 1926 kot 100): rastlinski proizvodi 56'5 (60'0), živina in proizvodi 51'9 (52'0), mineralni proizvodi 78'4 (82'8) in industrijski proizvodi 65'3 (66'3), splošni indeks 61'1 (62'8), izvozni predmeti 56'6 (57'3), uvozni proizvodi 68'0 (70'2).

Ljubljana, 23. septembra 1934.

D. P.

RAZDELITEV ZLATA

Ako si predsedniki novčanih bank, zbrani v New Yorku ali kje drugje, zopet enkrat ogledajo seznam razdelitve zlata po svetu, si morajo reči: »Je pač tako in nič drugače. Zlato ostane vezano na par središč in ne moremo tega nič spremeniti«. Trn v peti je vsem nefrancoskim finančnikom Francoska banka; ne da bi mignila, ji doteka zlato vedno na novo. In pri tem ima ta banka svoje zlate kleti na široko odprte, in vsakdo, kdor ima francoske franke, si more nabrati zlata, kolikor si ga hoče. A nihče ne pride ponj, in tako se je nerednost v razdelitvi zlata v zadnjih letih zopet povečala.

Zlate zaloge novčanih bank v tonah

(brez Rusije)

	Sredi 1931	Sredi 1934	Plus	Minus
Zedinjene države	6849	6960	111	—
Francija	3317	4675	1358	—
Anglija	1200	1442	242	—
Španija	702	655	—	47
Belgija	300	553	253	—
Italija	424	510	86	—
Holandija	300	507	207	—
Švica	243	474	231	—
Argentina	523	357	—	166
Japonska	636	340	—	296
Britska Indija	227	243	16	—
Kanada	235	189	—	46
Švedska	96	149	53	—
Južna Afrika (Unija)	54	144	90	—
Češkoslovaška	69	99	30	—
Rumunija	79	90	11	—
Poljska	92	82	—	10

	Sredi 1931	Sredi 1934	Plus	Minus
Uruguay	87	76	—	11
Nizozemska Indija	69	67	—	2
Portugalska	15	60	45	—
Danska	69	54	—	15
Norveška	60	54	—	6
Egipet	31	48	17	—
Jugoslavija	41	46	5	—
Avstrija	45	41	—	4
Nemčija	537	40	—	497
Grčija	9	37	28	—
Ogrska	30	21	—	9
Druge dežele	356	266	—	90
Skupaj	16.695	18.279	2783	1199

Od srede leta 1931 do srede leta 1934 so zlate zaloge novčnih bank narasle za približno 1600 ton. Ker je znašala istodobna svetovna produkcija zlata 2037 ton, preostane diferenca 400 ton, ki je deloma komerčno zlato, po večini je pa nako-pičena pri zasebnikih.

Pogled na seznam nam pravi, da so zlate zaloge v Ameriki vobče nespre-menjene, da so pa zaloge v Francoski banki narasle za 40 odstotkov. Zelo so zlate zaloge narasle v Belgiji, Holandiji in Švici, za 84, 70 in 95 odstotkov. Jugo-slavija je svoje pičle zaloge pomnožila za pet ton. Japonska je oddala ogromne množine zlata, še več pa Nemčija. Zedinjene države in Francija imata v svojih kletih okoli 64 odstotkov vsega zlata, ki razpolagajo z njim razen Rusije vse novčne banke sveta.

SVETOVNA PRODUKCIJA ČRNEGA PREMOGA

V glavnih deželah produkcije črnega premoga so ga v označenih letih nakopali v tisočih ton, toliko:

	1929	1932	1933
Zedinjene države Sev. Amerike	552.313	326.194	342.318
Velika Britanija	262.046	212.083	210.309
Nemčija	163.441	104.741	119.921
Rusija	41.668	64.200	76.700
Francija	67.359	56.704	57.414
Poljska	46.131	28.786	27.351
Japonska	34.258	26.082	29.900
Belgija	26.940	21.414	25.280
Britanska Indija	23.795	20.477	18.312
Holandija	11.581	12.756	12.574
Češkoslovaška	16.521	10.961	10.640
Južna Afrika	13.018	9.660	10.464
Kanada	12.280	7.500	7.700
Druge dežele	52.649	36.942	41.517
Skupaj	1.324.000	938.500	980.400

V preteklem letu je produkcija črnega premoga prvič po izbruhu krize narasla. Med deželah, ki so svojo produkcijo pomnožile, imenujemo Zedinjene države, Nemčijo, Rusijo, Francijo, Japonsko, Belgijo, Južno Afriko in Kanado. Vidimo tudi, da so manjše produkcijske dežele svojo produkcijo povprečno bolj zvišale kot zmanjšale. Zopet manjša je bila lani produkcija v Angliji, Poljski, Britanski Indiji, Holandiji in Češkoslovaški, čeprav po večini za relativno majhne zneske. Drugod se je padanje ustavilo in se je preokrenilo že na bolje, v teh zadnjih deželah se pa tudi že ustavlja.

Stečaji in prisilne poravnave v mesecu avgustu 1934.

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za dobo od 1. do 31. avgusta 1934. sledečo statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo pretečenega leta):

1. Otvorjeni stečaji:

V Dravski banovini 1 (4), Savski — (2), Vrbaski — (1), Primorski 2 (2), Drinski 1 (—), Zetski 1 (—), Dunavski 2 (3), Moravski 1 (1), Vardarski — (2), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (4).

2. Razglašene prisilne poravnave izven stečaja:

V Dravski banovini 4 (4), Savski 3 (1), Vrbaski 2 (—), Primorski 1 (5), Drinski 1 (2), Zetski — (1), Dunavski 4 (1), Moravski — (1), Vardarski 2 (—), Beograd, Zemun, Pančevo 6 (3).

3. Končana stečajna postopanja:

V Dravski banovini 5 (3), Savski 2 (6), Vrbaski — (1), Primorski — (2), Drinski 4 (3), Zetski 1 (1), Dunavski 2 (11), Moravski 2 (1), Vardarski 4 (—), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (—).

4. Potrjene prisilne poravnave:

V Dravski banovini 8 (2), Savski 1 (8), Vrbaski — (3), Primorski — (4), Drinski — (1), Zetski — (3), Dunavski 2 (2), Moravski — (—), Vardarski 1 (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (—).

Naš riž

Po statističnih podatkih je znašala potrošnja riža 1932. v naši državi 3 milijone 155.600 kg domačega riža; 10 milijonov 996.127 kg uvoženega, luščenega in 8.547.612 kg uvoženega, neoluščenega riža. Skupno je znašala potrošnja riža 1932.: 22.699.339 kg.

V naši državi goje riž v močvirnatih dolini reke Bregalnice. V Kočanskem srezu je bilo 1933. okrog 1825 ha zemlje zasejane z rižem. Povprečna letna proizvodnja znaša 3 milijone kg. Po oceni strokovnjakov bi se mogla zvišati proizvodnja riža v tem srezu za 10 milijonov kg in to z izboljšanjem zemlje in primernim navodnjenjem. Drugo večje področje za gojenje riža so močvirne nižine Vojvodine s povprečno 500 ha zasejane površine.

Veliko večino za potrošnjo riža uvozimo in sicer povprečno 14 milijonov kilogramov v vrednosti 25 do 30 milijonov Din letno.

Proizvodnja železa in železnih izdelkov v naši državi

V naši državi se je proizvedla v poslednjih letih sledeča količina železa in železnih izdelkov:

1926.: 64.143 ton; 1929.: 96.527 ton; 1931.: 91.174 ton; 1933. pa 89.451 ton.

Potrošnja železa v naši državi pa je znašala:

1926.: 169.209 ton; 1929.: 263.186 ton; 1931.: 184.229 ton; 1933.: 130.626 ton.

Radi depresije, ki je v gospodarstvu nastala, je potreba po železu, kakor kaže pregled, padla.

Ob nezadostni domači proizvodnji uvažamo znatne količine železa in železnih izdelkov. Uvozili smo:

1926.: 132.106 ton; 1929.: 210.526 ton; 1931.: 124.518 ton; 1933.: 71.625 ton.

Uvoz je bil torej dokaj skladen s primanjkljajem med našo proizvodnjo in potrošnjo.

Zaposlenje delavstva

Kako se je v naši državi gibala zaposlitev delavstva v poslednjih letih, kaže naslednji pregled zavarovancev pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

V mesecu januarju 1930. je bilo zaposlenih 583.374 delavcev; januarja 1932.: 533.265; januarja 1934. pa 484.232.

Zaposlenost je upadla januarja 1934. za 99.142 delavcev napram zaposlitvi v januarju 1930.

V mesecu maju 1930. je bilo zaposlenih 624.415 delavcev, v maju 1932. 530 tisoč 442; v maju 1934. 562.643 delavcev.

Del delavcev je prešel v delo, ki ni podvrženo zavarovanju, drugi del pa je ostal brez posla.

Po podatkih javnih borz dela, ki pa seveda ne morejo vsebovati vseh brezposlenih, ker se ne prijavljajo vsi, — se je gibala evidentirana brezposelnost sledeče:

Brezposelnih je bilo: januarja 1930.: 8.508; januarja 1932.: 19.665; januarja 1934.: 27.768, to je porast od januarja 1930. napram januarju 1934. za 19.260 delavcev.

V maju 1930. je bilo brezposelnih 8.704, v maju 1932. 13.568 in v maju 1934. 11.391 brezposelnih delavcev, to je za 2.687 delavcev več nego 1930.

Zgleda v zadnjem času, da nazadovanje zaposlitve delavstva polagoma pojema.

Iz poslovanja Pokojninskega zavoda za nameščence 1933

Naš Pokojninski zavod je štel konec 1933. 9.743 članov, napram 9.509 članom pričetek leta 1933.

Predpis prispevkov oddelka za obvezno zavarovanje je znašal preteklo leto 26.789.964 Din. Od tega odpade na: Dravsko banovino: bivši mariborski okrožni inšpektorat 6.422.268 Din (23,97 odstotkov), na ostali del banovine pa 14.823.468 Din (55,33%), na Primorsko banovino odpade 3.999.186 Din (14,93 odstotkov) in na Zetsko banovino 1 milijon 545.042 Din (5,77%).

Kako se je gibal **izplačilo rent in doklad**, kaže sledeči pregled:

L. 1919./20. je izplačal zavod 16.325 dinarjev rent in doklad. L. 1922. je znašala ta vsota 38.288 Din. Že leta 1925. je dosegla 1.402.947 Din, naslednje leto 2.640.293 Din; 1928.: 3.876.112 Din; 1929.: 4.529.500 Din; 1930.: 5.276.988 Din; 1931.: 6.241.596 Din; 1932.: 7 milijonov 628.334 Din; 1933. pa je izplačilo rent in doklad doseglo 9.320.133 dinarjev.

Oddetek za neobvezno zavarovanje izkazuje po stanju konec 1933.: 539 članov, početek 1933.: 523.

Na rentah in dokladah je izplačal zavod iz tega oddelka v preteklem letu 119.724 Din.

Dajatve v obveznem in neobveznem zavarovanju so znašale skupno:

1933. rente in draginjske doklade 9 milijonov 439.857 Din; povračila premij: 2.975.646,33 Din; odpravnine 178 tisoč 869 Din. Skupaj: 12.594.372,33 dinarjev, napram 11.167.437,09 Din v letu 1932.

Naša tekstilna industrija

Po podatkih iz strokovnih krogov je bilo v začetku l. 1934. v državi 370 tekstilnih podjetij.

V bombažni stroki je bilo v pogonu 9 predilnic in 45 bombažnih tkalnic, ki so imele 131.000 vreten.

V pogonu je bilo nadalje 11 velikih tovarn za izdelavo volnenega blaga. Skupna letna proizvodnja 1933. je znašala okrog 6 milj. metrov volnenega blaga, domača potreba pa se ceni na 10 milj. metrov. Kapaciteta teh tovarn bi se mogla torej podvojiti.

»Gospodom Evropejcem«

To je naslov izzivajoče japonske knjižice, sestavljene iz več člankov nekega vodilnega japonskega dnevnika. V teh člankih je kratkomalo napovedana go-

spodarska vojska vsem evropskim industrijskim državam, posebno pa še Angliji, ki misli, da more računati na »svetovno trgovino kot na večno pravico, ki jo pa japonska industrija s svojimi toliko nižjimi cenami vsak dan bolj izpodriva«. Ta knjižica je tako rekoč pismeno fiksiranje dejstva japonske gospodarske ofenzive, ki smo jo v par člankih orisali in ki postaja od dne do dne bolj nevarna.

Svetovni žitni trg

Letošnja suša v večini izvoznih žitnih držav je trgovino z žitom zelo poživila. Znan žitni senzal na londonski borzi je dejal: »Seveda šele postaja žitna trgovina dobičkonosna. Kmetje bodo za svoje blago dosegli boljše cene in bodo morda mogli odplačati del svojih dolgov. Če bo cena pšenice še nadalje naraščala, bo prišlo do izenačenja med ponudbo in povpraševanjem, česar doslej ni mogla doseči nobena konferenca in noben dogovor.« — Največjo pozornost vzbuja dejstvo, da bo morala Rusija letos pšenico uvažati. Naročila je velike množine v Argentini in Avstraliji. Ni še dolgo, ko je bila Rusija še med glavnimi eksportnimi žitnimi deželami; pred vojsko sta obstojali dve petini vsega ruskega izvoza iz žita. In sedaj mora Rusija uvažati! Leta 1913. je bilo v Rusiji 140 milijonov ljudi in je prišlo na glavo okoli 600 kilogramov žita; danes je v Rusiji 170 milijonov ljudi in pride na glavo le še okoli 450 kilogramov. Neki kanadski žitni trgovec piše: »Zdi se, da je narava letos prekržala človekove račune in da je izenačila ponudbo in povpraševanje. Čeprav posledice suše niso tako hude kot se je prvotno mislilo, je vendarle množina pšenice in rži padla skoraj pod točko, ki je bila v omenjenih dogovorih določena. Cene bodo še naprej rasle, čeprav bodo prišle dogovorjene množine na trg. Mnogim je prinesla suša občutno škodo, mnogim pa znatno olajšanje njih položaja.«

Elektrifikacija Rusije

Dnjeprvska hidrotehnična centrala, poznana po celem svetu pod imenom »Dnjeprostroj«, je od početka svojega dela pa do 11. julija 1934. proizvedla 1 milijardo kilovatnih ur električne sile. »Dnjeprostroj« ni samo hidroelektrična centrala, marveč je cel sistem industrijskih podjetij — desetine tvornice za izdelovanje tvornice, kemične industrije itd.

Načrt »Dnjepostroja« je vzniknil že

pred vojno. Vodopadi na Dnepru so onemogočali promet po reki med gozdnatim, na lesu bogatim severom, kjer je vladalo pomanjkanje žita in med plodnim jugom. Zgradnja »Dnjepostroja« je pa prišla do veljave v času boljševizma in to bolj iz političnih nego gospodarskih interesov.

Zgradba, ki je stanje velikega Dnepra dvignila za 40 m, je stala 150 milijonov zlatih rubljev (ca. 6·5 milijarde Din). Turbine, ki jih goni ogromni pritisk vode, imajo 540.000 konjskih sil.

Svetovna trgovina pada še nadalje

Zveza narodov poroča o svetovni trgovini prvega letošnjega polletja, da je napram prvemu lanskemu polletju še nadalje nazadovala in sicer pri uvozu za 3·3% in pri izvozu za 2·4%. Posamezni važnejši deli sveta kažejo sledečo sliko: Evropa uvoz — 2%, izvoz — 5%; Azija uvoz — 7%, izvoz + 4%; Severna Amerika uvoz — 4%, izvoz + 1%; Južna Amerika uvoz 9%, izvoz + 1%. Podatki o Afriki in Avstraliji še niso sestavljeni.

DRUŠTVENE VESTI

† JURIJ VEROVŠEK

V sredo, dne 19. septembra je preminul Jurij Verovšek, šef ene največjih železninarskih veletrgovin v Ljubljani. Svojo poklicno pot je začel kot skromen trgovski vajenček, z vsemi bridkostmi in težavami v tedanjih socialnih prilikah. Potem je bil trgovski sotrudnik, odslužil je vojake in se vrnil za prodajalniško mizo, dokler se ni pred 35 leti osamosvojil in ustanovil s svojim tovarišem Schneiderjem lastno podjetje. Sedaj, ko je odšel, pa je zapustil svojim potomcem in dedičem ponosno in mogočno trgovsko podjetje. Z ozirom na razmere in čase, v katerih je živel do konca svetovne vojne slovenski narod na svoji zemlji, naša gospodarska in trgovska zgodovina ni stara. Sele prihodnje leto bo minilo trideset let, odkar se nahaja vodstvo trgovske strokovne organizacije v Ljubljani v slovenskih rokah. Težka je bila pot slovenskega trgovca, da se je osamosvojil, da je vzdržal, izpodrinil tujca in tako dobival trgovino za trgovino v slovenske roke. Pogumni in podjetni so morali biti naši ljudje, treba je bilo tvegati in delati, boriti se in vztrajati. Tak je bil tudi pokojni Verovšek, priden kakor mravlja od ranega jutra do pozne noči, delaven in vztrajen, strokovnjak, dober in varčen gospodar. Pomagal je graditi našo narodno trgovino in s svojim delom je pomagal pisati slovensko trgovsko zgodovino. Ko je dogradil domače slovensko podjetje je omagal in odšel...

Pokojni Verovšek je bil član prvega slovenskega odbora ljubljanskega gremija, bil je med ustanovitelji slovenskega trgovskega pevskega društva »Merkur«, iz katerega je kmalu nato izšla matica vseh naših trgovskih organizacij, sedanje Trgovstvo društvo »Merkur« za Slovenijo. Ko je bila leta 1920. ustanovljena Zveza trgovskih gremijev, je bil Verovšek med ustanovitelji, od početka član zveznega predsedstva in do poslednjega dne njen blagajnik, vedno vesten, vnet in stanovsko zaveden sodelavec.

Naše trgovsko društvo »Merkur« je izgubilo s smrtjo Jurija Verovška iz svojih vrst odličnega člana in vnetega podpornika za lepe cilje in stremljenja našega društva. V svoji poslednji volji našega društva ni pozabil, volil mu je 10.000 dinarjev, kot svoj poslednji prispevek za naše

plemenite namene. Spremili smo ga na njegovi zadnji poti in se poslovili od njega z željo, da bi v miru počival.

Slava njegovemu spominu!

XXXIV. redni občni zbor Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani

Konec.

Tu sem se stekajo vsa darila, kalera nam v polnem razumevanju naklonijo oblasti, ustanove, korporacije in vsi naši prijatelji, kateri nas poznajo in kateri vedo, kako vzvišen je naš namen. Spominjajo se nas tudi člani, katere je kak poseben dogodek odel v slavo. Kako lepa so taka darila. A brez našega predsednika g. dr. Windischerja, si to zakladnico tudi težko zamišljamo. Odlikuje ga posebna vrlina, da zna potrpati na prava vrata, najti onega, kateri njegovi prošnji ne odreče. Zato zahvala njemu in vsem, kateri so nam darovali in s tem pokazali polno razumevanje za to plemenito stvar. Ohranite nam svojo naklonjenost še v nadalje in če zopet pridemo, ne odrecite nam.

Našo glavno skrb za izobrazbo smo tudi v tem letu pokazali s prireditvijo učnih tečajev. Obiskovalo je 25 članov višji tečaj za nemščino, nižji tečaj za laščino, slovensko stenografijo in knjigovodstvo. Obiskovalci so pokazali mnogo veselja in dobre volje ter lahko zabeležimo zadovoljiv uspeh. Tečaji so dosegli z malo odškodnino in omogočajo v večernih urah onim, kateri si želijo izpopolniti svoje znanje v tem ali onem predmetu, prav primeren poduk. Prizadevanje naših učnih moči je bilo vedno na višku, zato se vsi, kateri si želite napredka v svojem poznejšem poslovanju, poslužite te naše stanovske učilnice.

Pri povečanju naše knjižnice žal ne moremo beležiti posebnih uspehov, vendar upam, da čas ni več tako daleč, da se nam tudi na tem polju izpolnejo naše želje, katere gojimo od leta do leta za to, za vse naše gospodarske kroge zelo pomembno stvar.

Posebno slovesnost pa lahko zabeležimo v tem letu pri našem glasilu, ki je dopolnilo XXX. leto, pod naslovom »Trgovski Tovariš« pa doseglo deseto leto izdaje. Skromen v svoji obliki, ali bogat in pester po svoji vsebini, tvori živo vez med članstvom v našem kraju in je najstarejše glasilo matice slovenske trgovske organizacije. Tesno povezan s to publikacijo je naš dragi podpredsednik Josip J. Kavčič, kateri je v vzornem, vestnem in nesebičnem delu kot urednik, omogočil brezhibno izhajanje te naše publikacije. Deset let preko vseh trdih in nevščnih razmer voditi to težko delo, so pač zasluge, katere nikdar ne venejo, pa so obenem tudi naš ponos, da smo si zastavili take cilje. Ko ste g. urednik ob tem jubileju prejeli čestitke iz vrst sorodnih organizacij in od drugih prijateljev, pa vedite, da so bile naše najodkriteljše in najprisrčnejše. Poudarjamo jih ponovno, ker vemo, da ste nam s tem svojim požrtvovalnim prizadevanjem ustvarili trajen ugled te naše publikacije. Ko smo v znak hvaležnosti in priznanja postavili v naše društvene prostore Vaš kip pa Vam kličemo: pogumno naprej k novemu ustvarjanju! »Trgovski Tovariš« izhaja v nakladi 1000 komadov ter ga prejemajo člani brezplačno.

Naša druga poznana publikacija je naš dobro vpeljani trgovski kalendar. Izdali smo ga zopet v nakladi 2000 komadov. Ali žal nismo našli za to, tako primerno publikacijo povsod pravega razumevanja. Na mnoge

naše opomine, katere smo poslali raznim naslovnikom, kateri so naš koledarček sprejeli, a malenkostnega zneska niso poravnali, ostali smo brez njihovega odziva. Dovoljujem si na tem mestu zaprositi vas, vodpi-rajte naše delo in prizadevanje na ta način, da sprejmete proti mali od-škodnini to za vas tako važno in skrbno sestavljeno knjižico, ker nam ravno s temi malimi zneski pomagata graditi naše veliko delo. Kadar sem pri »koledarčku« ne pozabim tudi urednika, našega prijatelja g. Ze-lenik-a, kateri spretno in s srečno izbrano vsebino posveča vzoren trud tej stvari.

Od naših ostalih publikacij mi je še omeniti Sičevo trgovsko korespondenco, katera še vedno najde primeren odjem.

Našo tradicionalno plesno prireditev »Merkurjev ples« vsled vlada-jočih trdih razmer tudi to leto nismo priredili, vendar smo se odločili, da izvedemo nabiralno akcijo v prid podpornega fonda, katerega sem že preje omenil. Veseli smo, da smo kljub težkim in nepovoljnim prilikam našli mnogo dragih prijateljev, kateri so ponovno pokazali svojo veliko razumevanje za to človekoljubno stvar. Požrtvovalno pa sta si zopet pri-zadevali naši odbornici gospe Jelka dr. Bretl-oča in Ivanka Leskovič-eva in odbornik gosp. Fran Kovač, ter so z osebnim sodelovanjem pripomogli do tako zadovoljivega uspeha. V času, ko trka beda vsepovsod, nam je ta fond najboljši prijatelj v sili, ker s temi darovi vsaj deloma lajšamo gorje prizadetim. Srčna je zato naša želja, da se vsem nabiralcem, a ravnotako tudi darovalcem najlepše zahvalimo, pa prosimo, ohranite nam svojo na-klonjenost še v bodoče, če se zopet oglasimo.

Ko smo že pri mošnji, ne pozabimo njenega zvestega čuvarja, našega blagajnika gosp. Kreka, kateri z vzorno vztrajnostjo in neumorno delav-nostjo vrši ta težavni in odgovorni posel. Pristrčna mu zahvala.

Nadzorstvo nad pisarno je vršil ponovno naš predsednik g. dr. Win-discher sam in mu gre za njegovo vzorno, vztrajno in točno delo poleg vseh drugih njegovih vrlin tudi vsa zahvala in priznanje.

H koncu naj omenim še stanje članstva:

- 1 častni predsednik
- 14 častnih članov
- 33 ustanovnih članov
- 20 podpornih članov sotrudnikov
- 433 rednih članov sotrudnikov
- 191 rednih članov trgovcev
- 60 podpornih članov trgovcev, skupno torej 752 članov.

Dopisov, razven posredovalnice, je prišlo 448, odposlali smo jih pa 310. Odborovi seji sta bili dve.

Iz knjige našega društvenega življenja ste čuli torej vse naše priza-devanje, udejstvovanje in dobro voljo, pa če smo mi storili eno, priča-kujemo od vas tudi drugo, ostanite z nami, delajte z nami, pomagajte nam v naših težnjah — saj gre za lepo, dobro in vzvišeno stvar.

Predsednik dr. Fran Windischer se je zahvalil društvenemu tajniku za lepo podano tajniško poročilo in mu izrekel za njegovo delo najlepšo zahvalo. Občni zbor pa je sprejel poročilo s pristrčnim odobravanjem.

Sledilo je nato blagajniško poročilo Josipa Kreka, iz kate-rega posnemamo, da je imela naša blagajna v preteklem koledarskem letu prejemkov Din 96.345-12 in izdatkov Din 119.016-46. Lastna imovina z dne 31. decembra 1933 znaša Din 34.964-88. Na upravnih stroških smo

izdali Din 53.005-43. Imovina Podpornega zaklada znaša Din 68.000.—. Imovina Jos. Drčarjeve ustanove znaša Din 13.650.—.

Preglednik društvenih računov Josip Urbanič je nato sporočil, da je knjige pregledal ter da so v najlepšem redu in je predlagal razrešnico društvenemu blagajniku. Predsednik se je nato zahvalil v lepih besedah društvenemu blagajniku za njegovo požrtvovalno delo.

Predsednik je pristopil k volitvam odbora in dejal, da po desetletnem predsednikovanju želi dati svoje mesto na razpolago kakemu trgovcu, predvsem pa takemu možu, ki ni samo dober gospodar, temveč tudi mož dobrega srca za uslužbenca, ker je društvo vendar sinteza med gospodarji in uslužbenci. Društveni tajnik je prečital pismo podpredsednika Kavčiča. V tem pismu je podpredsednik Kavčič opravičil svojo odsotnost in sporočil svoje mišljenje, da mu je bil »Merkur« vedno pri srcu, da je zato rad sodeloval pri tej slovenski matični organizaciji s tradicijo. Zato, da se je tudi rad zavzemal za interese društva, kar ga je tudi vodilo, da je prevzel breme urednika društvenega glasila. Zdaj, ravno ko je deset let, kar zavzema častno mesto prvega društvenega podpredsednika, pa so razmere tako nanesle, da je sklenil, da se v interesu društvenega življenja zahvali za to čast. Ker je skoro preobremenjen z raznimi častnimi funkcijami v naših društvih in zato ne more kot podpredsednik posvečati dovolj svojega časa društvu, v teh časih, ko je potrebno podvojeno delo, da se doseže društvene uspehe, predlaga, da se izvoli za prvega podpredsednika »Merkurja« podpredsednik združenja trgovcev v Ljubljani g. Albin Smerkolj, smatrajoč, da bo na ta način podana možnost tesnega sodelovanja med »Merkurjem« in trgovskim združenjem, pa nam bo tako mogoče uspelo ob sodelovanju pomočniškega zbora poživeti društveno življenje.

Dalje je sporočil v tem pismu podpredsednik Kavčič svojo željo, da bi ostal še nadalje v društvenem odboru, kjer bo rad po svojih močeh sodeloval, kakor bo tudi še urejeval društveno glasilo »Trgovskega Tovarisa«. Načelno pa misli, da bi bilo v interesu društva, da pritegne k delu čim več sposobnih delovnih sil in, da bi bilo na mestu, da se nekatera mesta v odboru, ki jih zavzemajo sicer po tradiciji zaslužni odborniki, ki pa že dolgo več ne sodelujejo, popolnijo s svežimi silami.

Občni zbor je z obžalovanjem vzel v vednost demisijo podpredsednika Kavčiča in mu izrekel najpristržnejšo zahvalo za dolgoletno požrtvovalno in preudarno delo.

Tudi predsednik dr. Fran Windischer je predlagal za podpredsednika Albina Smerkolja, ki ga smatra za podpredsednika s pravico nasledstva. Nato je bil izvoljen na predlog Janko Kreka soglasno za predsednika dr. Fran Windischer, za I. podpredsednika Albin Smerkolj in II. podpredsednika Anton Škrajner. V odbor pa gospodje: Agnola Anton, Bojanc Slavka, Jelka dr. Bretlova, Dolničar Fran, Fabiani Pavel, Golob Roman, Jeras Ivan, Jurjovec Avgust, Kavčič Josip J., Korošec Ciril, Kovač Fran, Krek Janko, Krek Josip, Lampe Vilko, Laurenčič Valter, Lesković Ivanka, Lilleg Alojzij, Lukič Zvonimir, dr. Marn Rudolf, Mirtič Slavko, Novak Ignac, Orel Ivan, dr. Pless Ivan, Rak Drago, Samec Ivo, Seljak Karol, Šober Viktor, Verbič Anton, Widmayer Ivan. V razsodišče je bil izvoljen dr. Ferdinand Majaron ter za preglednika društvenih računov Fran Zeleznik in Josip Urbanič. Občni zbor je sklenil, da ostane neizpremenjena ustanovna, članarina in pristopnina, nakar se je zahvalil predsednik dr. Fran Windischer za udeležbo in zaključil občni zbor.